

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 110. közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2014. december 3-án az ELTE BTK Múzeum körüli tanácstermében tartotta meg 110. közgyűlését.

1. Kiss Jenő elnök üdvözölte a megjelenteket, és felkérte Sip t á r P é t e r egyetemi tanárt, tartsa meg előadását, melynek címe: „A fonológiatörténet egy elfeledett epizódja”.¹

2. Az előadás elhangzása után J u h á s z D e z s ő főtitkár terjesztette elő j e - l e n t é s é t a Társaság 2014. évi működéséről:

Tisztelt Közgyűlés! A Magyar Nyelvtudományi Társaság 110. évének munkájáról a következőkben számolhatok be.

1. Az idén is három v á l a s z t m á n y i ü l é s ü n k v o l t: egy tavasszal, kettő ősszel.

a) A t a v a s z i ü l é s ü n k e t j ú n i u s 3-án tartottuk. Fő napirendi pontjaink a következők voltak: Az őszi program előkészítése, előadások és köszöntések megszervezése. A társasági kiadványokról Juhász Dezső főtitkár és Farkas Tamás titkár számolt be: időben megjelent a Magyar Nyelv és az Anyanyelv-pedagógia első száma, valamint a Névtani Értesítő tavalyi, 35. kötete. Juhász Dezső főszerkesztő elmondta, hogy zökkenőmentes volt a kiadványváltás a Magyar Nyelvnél: a 2014. első számtól kezdve a kiadói feladatokat egyedül a Társaság látja el, a nyomdai kivitelezést a START Nonprofit Kft. Nyírségi Nyomda végzi, jó minőségben, mindenki meglepedésére. Új tördelőnk Szabó Panna, aki egy próbaév után teljes szakértelemmel végzi a munkáját. Technikai előrelépést jelent a szerkesztési rend szakaszos megújítása is, összehangolás van folyamatban a többi nagy folyóirattal. Ez szándékunk szerint az év végéig tart. Az eredményről a folyóirat honlapján lehet tájékozódni. Az „Egyebek” napirendi pont alatt Juhász Dezső és Farkas Tamás beszámolt egy őszi névtani konferencia szervezéséről Hajdú Mihály professzor emlékére. – A választmányi ülést tagfelvétel zárta.

b) Az e l s ő ő s z i választmányi ülést november 4-én tartottuk. Ennek főbb napirendi pontjai az emlékérmekre és a megemlékezésekre javaslatot tevő bizottságok kiküldése, a tagfelvétel és a kiadványügyek voltak. Kiss Jenő elnök elmondta, hogy 1968, a Révai-díj megalapítása óta a társasági díjak és emlékérmek száma kilencre emelkedett, ugyanakkor a hozzájuk tartozó jelképes alapítványi összegek kamatai már a számlák fenntartását sem tették lehetővé, ezért az elmúlt években a díjak többségéhez már nem jár pénzjutalom. A díjak közül egyet, a Magyar Nyelv Díjat, az alapító Benkő Loránd még életében átalakította. Ennek megfelelően a Társaság – az alapítványt tevő kérésére – a díjat nem adta ki. Tiszteletbeli elnökünk halála előtt szóban úgy rendelkezett, hogy a letét összege a Társaság folyóiratának kiadását segítse „biztonsági tartalék” formájában. Jó hír, hogy Zala megye közgyűlése folytatni kívánja a Pais-díj támogatását, és remélhetőleg

¹ L. jelen számunk első tanulmányát.

jövőre újra lesz Pais-díjasunk. A díjra javaslatot tevő bizottság elnöke továbbra is Ördög Ferenc, aki bejelentette, hogy a megyei közgyűlés elnöke, dr. Pál Attila vállalta a Pais-bizottság társelnöki feladatát. Kiss Jenő azt javasolta, hogy az idén a következő emlékérmeket adjuk ki: Révai-, Gombocz- és Csűry-emlékérem. A választmány a javaslatot egyhangúlag támogatta. – A kiadványokra térve Juhász Dezső főtítkárnak számolt be arról, hogy megjelent a Magyar Nyelv második és harmadik füzeté, az Anyanyelv-pedagógia harmadik száma; szerkesztés alatt van a Névtani Értesítő idei számának anyaga, továbbá három kiadvány előkészítése folyik a Társaság sorozatában (MNYTK. 239–241.). – A választmányi ülésen tagfelvétellel is sor került.

c) Az idei harmadik választmányi ülésünk, amelyet november 25-én tartottunk, hagyományosan a közgyűlés előkészítésének jegyében zajlott. A közgyűlés helyszínéről, az elhangzó előadás címéről elnökünk tájékoztatta a megjelenteket. A harmadik választmányi ülésünkön elfogadtuk az emlékérmek odaitélésére kiküldött bizottságok javaslatát. A díjazottak nevét a következő napirendi pontban elnökünk ismerteti rövid méltatás kíséretében. A megemlékezési bizottság javaslatai is elkészültek a jövőre kerek évfordulót ünneplő tagtársak névsorára és a köszöntő személyekre. A választmány ezt az előterjesztést is egyhangúlag támogatta. – Az „Egyebek” napirendi pontban elnökünk köszönetet mondott Bakonyiné Tóth Gabriella szervezőtitkárunknak, aki immár húsz éve töretlenül szolgálja a Társaságot nemcsak adminisztrációs tevékenységével, hanem a pénzügyek korrekt intézésével és a társasági pályázatok bonyolításával. Tóth Gabriellának jómagam is szeretnék köszönetet mondani a közgyűlés színe előtt lelkiismeretes, szakszerű és áldozatkész munkájáért. Egy másik jó hír, amelyet Kiss Jenő megosztott a választmánnyal: elnökünk, Szathmári István professzor úr elkészült azzal a monográfiával, amely a Magyar Nyelvtudományi Társaság történetét tekinti át. A mű megjelentetése jövőre várható.

2. A tavaszi és őszi felolvasó üléseink száma Budapestén – ide számítva a mai és jövő heti előadást is – összesen 15. Négyet-négyet a Magyar nyelvi szakosztály és az Általános nyelvészeti szakosztály önállóan, négyet közös szervezésben, kettőt a Finnugor szakosztály, egyet az Idegen nyelvi szakosztály szervezett. Az előadók időrendben a következők voltak: Ludányi Zsófia, Knipf Erzsébet, Jászay László, Cser András, Ivaskó Livia, Mus Nikolett, Sárosi Zsófia, C. Vladár Zsuzsa, F. Gulyás Nikolett és Németh Szilvia, Pethő József, N. Fodor János, Kabán Annamária, Kugler Nóra, Gyuris Beáta, Árvay Anett.

Tavaszi szakmai programunkat színesítette egy kerekasztal-beszélgetés is. Május 6-án a Magyar nyelvi szakosztály „Retorikai kerekasztal” címmel rendezett eszmecserét. A vitaindítót Adamikné Jászó Anna tartotta.

Az idei felolvasó üléseken köszöntöttük a hetvenéves Zaicz Gábort, Horváth Katalint, Szij Enikőt, Szikszainé Nagy Irmát, Bokor Józsefet, Guttmann Miklóst. Jó egészséget, további munkakedvet kívánunk minden jubiláló tagtársunknak!

A Magyar nyelvi szakosztály két tagozatának munkájáról a következő rövid híradással adok számot: a) A Névtani tagozat egy síkfőkúti, két budapesti és egy pozsonyi tanácskozással, valamint egy budapesti és három debreceni egyéni előadással gazdagította a Társaság éves programját. A síkfőkúti és a pozsonyi konferenciáról a vidéki csoportok részbeszámolóit kapcsán fogok szólni, a budapesti tanácskozásoknak a Károli Gáspár Református Egyetem és az ELTE adott helyet. Szeptember 17-én a Károli Egyetemen a névtan és terminológia, azon belül a tulajdonnevek fordítástudományi problémakörét körüljáró rendezvényen 6 előadás hangzott el, majd egy kerekasztal-megbeszél-

lés zárta a konferenciát. Szeptember 29-én a magyar névtudomány helyzetét tekintettük át az ELTE-n a Hajdú Mihály emlékére rendezett konferencián, ahol 14 előadás hangzott el. – b) A Magyartanári tagozat május 24-én tizenhetedik alkalommal rendezte meg a Simonyi Zsigmond helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjét hat országból érkező több mint 300 diák és pedagógus részvételével. 2014 óta a Magyar Nyelvtudományi Társaság hirdeti meg és szervezi az Eötvös József országos középiskolai szónokverseny iskolai, regionális és országos fordulóját. A versenyt tavasszal sikeresen lebonyolítottuk közel 100 középiskola részvételével.

Az Általános nyelvészeti szakosztály **P r a g m a t i k a i t a g o z a t a** két budapesti előadást tart december folyamán.

3. **V i d é k i c s o p o r t j a i n k t ó l** a következő rendezvényekről kaptam tudósítást:

A debreceni csoport az idén 7 előadást tartott. Az előadók időrendben: Rusvai Julianna, Kis Tamás, Boda István Károly – Bodáné Porkoláb Judit, Paula Sjöblom, Nagy Katalin, Szilágyi-Varga Zsuzsa, Kazamér Éva.

A Társaság szegedi csoportja 2014. február végén Gyulán rendezte meg az Implom József középiskolai helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjét. A Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó segítségével szervezett szakmai továbbképzésen Wacha Imre, Nagy Margit, Vörös Ferenc, Takács Edit tartott előadást. A rendezvény megnyitóján a magyar helyesírási ügyében kifejtett tevékenységéért Implom József-díjat vehetett át Wacha Imre, Nagy Margit, Berente Kinga és Szőkéné Csapó Erika.

A szombathelyi csoport a tagtársak egyéni szereplésén kívül egy konferencia megrendezéséről tudósított. Vörös Ferenc szervezésében 2014. november 20–21-én Pozsonyban zajlott le „A nyelvföldrajztól a névföldrajzig V.” című konferencia. A 16 előadás az internetikus kapcsolatok névtani összefüggéseivel foglalkozott. Vörös Ferenc és Tóth Péter egy-egy saját előadással is gazdagította a szombathelyi csoport rendezvényeit.

A Társaság nyíregyházi csoportja a Nyíregyházi Főiskola Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetével karöltve november 11-én interdiszciplináris konferenciát szervezett a magyar tudomány napja alkalmából „Korszerű tudomány – korszerű közoktatás” címmel. A rendezvényen tíz nyelvészeti előadás hangzott el.

A pécsi csoport az idén is folytatta a Szépe György emlékének szentelt konferenciája megrendezését „Találkozások az anyanyelvi nevelésben 2. Hagyomány és modernitás” címmel. A május 16–17-én lezajlott rendezvényen két szekcióban számos nyelvészeti előadás is elhangzott. A tudományos programot Szépe György szellemiségének tiszteletét, örökségének ápolását kifejező megemlékezések kísérték: volt tanszéki szobáját emlékszobává rendezték be, előadótermet neveztek el róla, és fát ültettek tiszteletére. A Szépe Györgyről elnevezett emlékérmét ezúttal Szücs Tibor vehette át. Szeptember 26-án, a kutatók éjszakáján két előadást tartottak, illetve folytatták a 2007-től működő nyelvi tanácsadó szolgáltatásokat.

Az egeri csoport egy rendezvényről adott hírt, ez az Eszterházy Károly Főiskolával közös szervezésben valósult meg: 2014. május 14-én „Tudós-tanár találkozót” rendeztek, amelynek keretében két meghívott előadót, Veszelszki Ágneszt és Németh Lucát hallgathatta meg az érdeklődő közönség a digilektusokról és a politikailag korrekt nyelvhasználatról. Az előadásokat kötetlen beszélgetés követte.

A speciális névtani találkozók közé sorolhatjuk a május 28-a és 31-e között immár kilencedik alkalommal megtartott helynévtörténeti szemináriumot is, amelyet a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, illetőleg a Társaság debreceni csoportja és

névtani tagozata szokott megszervezni. A helyszín az Egyetem síkfőkúti alkotóháza volt. Az előadásokat a hagyományoknak megfelelően a Helynévtörténeti Tanulmányok soron következő kötete tartalmazza majd.

A Társaság az Anyanyelv-apolók Szövetségének kezdeményezéséhez csatlakozva közös pályázatot hirdetett Élő tájnyelvek címmel. A pályázat nagyon jól sikerült: közel negyven, változatos tartalmú és terjedelmű dolgozat érkezett be, amelyek részleteiből egy tömör válogatás az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával már meg is jelent (BALÁZS GÉZA – JUHÁSZ DEZSŐ – ZELLIGER ERZSÉBET vál. és szerk., Élő tájnyelvek. Anyanyelv-apolók Szövetsége – Inter Kft. Bp., 2014). Hasonló pályázatokhoz a Társaság a jövőben is szívesen csatlakozik.

4. S a j á t k i a d v á n y a i n k között első helyen szólunk a Társaság folyóiratáról, a Magyar Nyelvről. A lap a szűkös pályázati lehetőségek és korlátozott mértékű akadémiai támogatás mellett változatlan terjedelemben jelenik meg. A negyedik szám remélhetőleg a hónap végén napvilágot lát. Bízunk benne, hogy a csökkenő központi támogatást jövőre is hatékonyan tudjuk kihasználni. Itt említem meg, hogy a nemzetközi tanácsadó testületben az elhunyt Elzbieta Artowicz helyét Marek Stachowski, krakkói professzor vette át.

A Névtani Értesítő a 36. számát készül megjelentetni, az Anyanyelv-pedagógia internetes folyóirat a hatodik évfolyamát zárta, megjelenése folyamatos. Mindkét kiadvány a nehéz pénzügyi feltételek ellenére változatos tartalommal, magas színvonalon képviseli a szakterületét. A Névtani Értesítő digitalizálása folyamatban van, hamarosan minden szám letölthető lesz az ELTE repozitóriumából.

Az egyéb kiadványainkról: Már évtizedek óta csak olyan könyvek megjelentetését vállaljuk, amelyeknek a nyomdaköltségét a szerkesztő már valahonnan – főleg pályázati keretből vagy más intézmények bevonásával – előteremtette. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai sorozatban az idén várhatóan három kötet jelenik meg: egy forráskonferencia anyaga Terbe Erika szerkesztésében, egy 16. századi jobbagyleveleket közlétező forráskötet Dömötör Adrienne és Varga Mónika szerkesztésében, valamint egy doktori disszertáció Heltai János tollából. – A kiadványok kapcsán említem meg, hogy Társaságunk könyvadományokkal szokta támogatni a határon túli hungarológiai műhelyeket és kutatókat, valamint néhány egyetem és intézmény nyelvészeti könyvtárát. Örömmel járulunk hozzá könyv- és folyóirat-adományokkal az anyanyelvi versenyek díjazásához is (pl. helyesírási vagy szónokverseny).

5. E l h u n y t a g t á r s a i n k közül név szerint is megemlítem Sebestyén Árpádot, a Debreceni Egyetem, valamint Hajdú Mihályt és Domokos Pétert, az ELTE professzor emeritusait. Emléküket tisztelettel és kegyelettel megőrizzük.

6. E z a l k a l o m m a l i s s z e r e t n é m f e l h í v n i a f i g y e l m e t t á r s a s á g i h o n l a p u n k r a (www.mnyt.hu), ahol igyekszünk mindig friss információkkal szolgálni. Működik a honlapja folyóiratainknak és tagozatainknak is. A friss hírek közé tartozik, hogy a közelmúltban kitüntették több tagtársunkat: Wacha Imre az MTVA-tól életműdíjjal, Balázs Géza és Tóth Etelka Magyar Nyelvőr Díjat, Raázt Judit Lőrincze-díjat, Slíz Mariann Kiss Lajos-díjat, Bartha Csilla pedig Európai Nyelvi Díjat vehetett át. Kováts Dániel tagtársunk magas állami kitüntetésben részesült: a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét (polgári tagozat) kapta. Az MTA elnöksége által alapított Eötvös József-koszorút vette át választmányunk tagja, Voigt Vilmos professzor úr több mint fél évszázados kiemelkedő tudományos munkásságáért. A Társaság vezetősége és tagsága nevében szívből gratulálok minden kitün-

tettnek! – Itt említem meg, hogy május 14-én ünnepelte a Magyar Néprajzi Társaság fennállásának 125. évfordulóját. A Néprajzi Múzeumban megtartott ünnepségen Kiss Jenő elnök és Szathmári István alelnök képviselte társaságunkat.

Beszámolóm végén kívánok minden tagtársunknak kellemes ünnepeket, azt követően pedig jó munkát, sok sikert és örömeiben gazdag új esztendőt! Kérem jelentésem elfogadását.

3. A közgyűlés a főtitkári jelentést egyhangúlag elfogadta. Ezután A. Molnár Ferenc ismertette a számvizsgáló bizottság jelentését. A bizottság november utolsó hetében ellenőrizte a Társaság iratait, bizonylatait, az állami és felügyeleti szerveknek (APEH, MTA) elküldött bevallásait, és azokat rendben találta. A Társaságnak – államháztartáson kívüli szervezetként – az MTA-nak, az NKA-nak és egyéb állami szerveknek a pályázati pénzekkel tételesen el kell számolnia. Az elszámolások és a bevallások ellenőrzéseiről készült jegyzőkönyvekből kiderül, hogy a nyilvántartásokat a Társaság szabályosan végzi. – A közgyűlés a jelentést egyhangúlag elfogadta. Ezután Gerstner Károly olvasta fel a pénztárosi jelentést:

A közhasznúsági jelentés alapja a számviteli törvénynek és a kapcsolódó előírásoknak megfelelő egyszerűsített éves beszámoló összeállítása. A jelentés szerves részét képezi a 2014. december 31. fordulónappal lezárandó mérleg és eredmény-kimutatás. (A pénzügyi mérleg tehát csak a naptári év végét követően zárható le.)

A Társaság tagdíjbevételei, akadémiai támogatása és a pályázati bevételei jelenleg valamivel magasabbak, mint a kiadási oldalon szereplő tételek. A Társaság folyamatosan törekszik arra, hogy kiadásait és bevételeit egyensúlyban tartsa, megőrizve működésének pénzügyi alapjait. 2014-ben tehát a relatív pénzügyi egyensúly megtartása – optimális esetben szerény mértékű többlet elérése – volt az egyik fontos feladat.

A Társaság 2014. évi pénzforgalma a következőképpen alakult:

Bevételek:	7.144.800 Ft
2013. évi maradvány:	13.100 Ft
MTA-támogatás:	745.000 Ft
SZJA 1% felajánlásából (a NAV még nem utalta át):	104.500 Ft
Tagdíj (157 főtől):	468.000 Ft
Pártolói tagdíj	50.000 Ft
Kiadvány-értékesítés:	83.700 Ft
Egyéb (pályázatok, képzések stb.):	5.785.000 Ft
Kiadások:	7.135.525 Ft
Személyi kiadások:	4.360.000 Ft
Főfoglalkozású bére (br. 70.000 Ft):	840.000 Ft
Szerkesztői, egyéb díjak:	3.520.000 Ft
Kifizetéseket terhelő járulékok:	631.800 Ft
Készletbeszerzés:	656.320 Ft
Egyéb dologi kiadás:	1.466.455 Ft
Bérleti díj:	138.000 Ft

Postaköltség:	66.985 Ft
Banki költség:	218.980 Ft
Egyéb (tárhelyköltség, javítás, versenyszervezés)	1.042.500 Ft
Időben elhatárolt fizetési kötelezettség (NAV)	20.950 Ft

A Társaságnak 2014-ben kerekítve 9.275 Ft maradványa keletkezett.

4. Kiss Jenő elnök megköszönte a beszámolókat és megnyitotta az utolsó napirendi pontot, a társasági k i t ü n t e t é s e k átadását. Elmondta, hogy idén a Társaság két emlékérmét ítél oda a kiküldött bizottságok javaslata alapján. Ezeket méltató szavak kíséretében adta át a kitüntetetteknek. A Révai-emlékérmét Keszler Borbála, az ELTE professor emeritusa, választmányunk régi, hűséges tagja, a Magyar nyelvi szakosztály elnöke, a Csűry-emlékérmét Vékás Domokos kapta.

5. Kiss Jenő elnök gratulált a díjazottaknak, és kellemes ünnepeket kívánva berekesztette a közgyűlést.

Összeállította: JUHÁSZ DEZSŐ
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szikszainé Nagy Irma 70 éves*

Kedves társasági velünk Ünnepelők! Kedves Irma! A születésnapok, miként a kilométerkövek jelzik, mérhetővé teszik a megtett utat. A kerekobb, nagyobb számok megállásra, visszatekintésre ösztönzik az utazót. Ennél a mesebeli, hetes szorzószámú mérföldkőnél az ünnepelt tanítványaként megtisztelő, sőt már-már zavarba ejtő a feladat, hogy én rajzolhatom térképre az eddigi gazdag útvonalat, még akkor is, ha lassan húsz éve mindig valahol a közelben vándorlok én is, mögötte, párhuzamosan, néha kereszteződve, miként az itt összegyűlt együttutazók többsége is.

Ha Szikszainé Nagy Irma tanári és tudományos útjára először csak évszámok szerint, röviden tekintünk vissza, már akkor is kirajzolódik a mindig megújulni, előre lépni tudó, alkotó ember képe. 1962 és 1967 között a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem hallgatója volt, édesapja nyomdokain haladva magyar nyelv és irodalom–latin szakos középiskolai tanári oklevelet szerzett. Az egyetem elvégzésétől egészen nyugdíjba vonulásáig az oktatásban tevékenykedett, az oktatási rendszer különböző szintjein. A diplomaszerezés után általános iskolai, majd középiskolai tanárként dolgozott, ezt követően 1981-ben nevezték ki tanársegéddé a Debreceni Tanítóképző Főiskolára, ahol 1994-ig tanított, akkor már főiskolai tanárként. 1984-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, és ettől az évtől mellékállású oktatóként részt is vett a Magyar Nyelvtudományi Tanszék munkájában, majd miután 1993-ban kandidátusi címet szerzett, 1994 februárjában egyetemi docenssé nevezték ki. 1995-től nyolc évig a Magyar Nyelvtudományi Intézet igazgatója volt. Debreceni munkája mellett az 1998/1999-es tanévben a Károli Gáspár Református Egyetemen, 2006 és 2009 között pedig az egri Eszter-

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén 2014. november 4-én.